

Stari zanati- BIZNIS od koga se može živeti ili dodatni izvor prihoda?

Stari zanati- **BIZNIS** od koga se može živeti ili dodatni izvor prihoda?

Tradicionalne veštine i stari zanati poput tkanja, pletenja, veza danas uglavnom važe za hobi, a samo najhrabrije žene odlučuju da se na to da rizikuju i upuste u preduzetničke vode, naročito u manjim mestima.

A kako da njihov marljiv rad bude priznat, vidljiv i ekonomski isplativ?

Položaj žena na selu nije se poboljšao srazmerno sa drugim stvarima koje su se popravile u društvu, već je sa napuštanjem i nedovoljnim ulaganjima u ruralna područja postao kompleksniji i teži, upozoravaju poznavaoци prilika.

Tome u prilog govori činjenica da čak 92 odsto žena u takvim sredinama nema ni metar zemljišta u svojoj imovini.

Svakodnevni rad u domaćinstvu veći od prosečne plate

Neplaćeni rad koji žena svakodnevno obavlja znatno je veći i vredniji od prosečne plate u Srbiji, dok više od 60% njih je neformalno zaposleno – ili na crno ili na sezonskim poslovima.

Tri od četiri žene na selu nemaju adekvatnu naknadu za svoj angažman iako svakodnevno vode računa o domaćinstvu, brinu o porodici.

Sistemska rešenja za njihovo osnaživanje neophodni su, kako bi se ženama pružila stabilnost, podsticaj i osećaj sigurnosti, zaključak je nedavno održane konferencije "Žene kao nosioci ruralne ekonomije".

Šta preduzeti da se takva statistika popravi?

Od pre nekoliko godina **Etno mreža**, krovna asocijacija proizvođača rukotvorina iz cele Srbije organizovanih u zanatska udruženja i zadruge koje izrađuju autentične rukotvorine primenom tradicionalnih tehnika pokušala je da da doprinos tim ciljevima.

Tako je 2017. godine pokrenula inicijativu „Uposlimo 1000 žena u ruralnim područjima” u saradnji sa Koordinacionim telom za rodnu ravnopravnost s ciljem jačanja svesti javnosti o značaju očuvanja kulturnog nasleđa kroz ekonomsko osnaživanje žena, posebno onih na selu, koje se bave izradom autentičnih rukotvorina.

Etno mreža, radionica

Cilj **Etno mreže** je bio i da revitalizuju četiri tradicionalne tehnike: zlatovez, tkanje, pustovanje, necanje.

„Inicijativa je usmerena prema ženama koje su dugoročno nezaposlene i bez izvora prihoda iako imaju vredan zanat u rukama i promoviše rukotvorine kao diplomatski i poslovni poklon koji na upečatljiv način predstavlja Srbiju. Tokom prethodnih pet godina uspeali smo da obezbedimo više od 22.000 sati radnog angažovanja i tako obezbedimo izvor prihoda za stotine žena čiji rad je postao društveno priznat i novčano nagrađen“, kaže za BIZLife **Violeta Jovanović**, izvršna direktorka **NALED-a** i predsednica Etnomreže .

Cilj da nezaposlene žene dođu do prihoda

Dodaje da su sproveli i obuke za desetine dugoročno nezaposlenih žena koje su svoje veštine usavršavale i kroz zanatske kolonije **Etno mreže** organizovane u Somboru, Pirotu, Inđiji, Loznici, Novom Pazaru i Staroj Pazovi.

Na stotine azbuka, tkanica, jeleka, ćilima i drugih proizvoda je uručeno stranim zvaničnicima i diplomatama kao protokolarni poklon sa obeležjima kulturnog identiteta Srbije.

Jovanović ističe da je važno da žene iz unutrašnjosti budu prepoznate kao važan ekonomski potencijal, koji zavređuje da bude cenjen i stavljen u službu lokalnog razvoja.

Etno mreža

Reč je o starim zanatima i tehnikama domaće radinosti koje u Etnomreži nastoje da otrgne od zaborava, vrate im ekonomsku i kulturološku vrednost i zainteresuju mlađe generacije da se kroz kreativne radionice uključe u očuvanje kulturnog nasleđa.

To su pre svega tehnika pustovanja – ručnog valjanja vune, zlatoveza, zatim tehnika izrade necane čipke i klečana tehnika u tkanju.

Obuke, radionice, digitalne veštine, šta je još potrebno?

Uz obuke u tehnikama, članice **Etno mreže** imaju podršku organizacije u dizajnu, pakovanju i marketingu proizvoda, kako bi na reprezentativan način predstavile svoju ponudu

Sada rukotvorine žena **Etno mreže** krase salone u državnim institucijama, ambasadama, hotelima visoke kategorije, što dodatno doprinosi njihovoj vidljivosti.

Pored veština koje poseduju u starim tehnikama, u okviru **Etno mreže** članicama su dostupni programi za razvoj poslovnih veština i obuke kako bi se osposobile da budu konkurentne na tržištu- radionice za pripremu projekata, promociju njihovog biznisa i proizvoda na društvenim mrežama, korišćenje Excel-a, kao i radionice za prodaju preko online platformi koje su bile sastavni deo nedavno okončanog projekta.

Radionica

Neplaćeni rad koji žena svakodnevno obavlja znatno je veći i vredniji od prosečne plate u Srbiji, statistika pokazuje i da tri od četiri žene na selu nemaju adekvatnu naknadu za svoj angažman iako svakodnevno vode računa o domaćinstvu, brinu o porodici.

„To je statistika koju moramo da menjamo. One poseduju dragocena znanja i konkretne veštine, i uz podršku institucija i društva bi mogle da naprave iskorak u pravcu jačanja svoje uloge, da svoj talenat unovče, da se i ekonomski integrišu u sredine u kojima žive i doprinesu boljem životnom standardu i svojih porodica i lokalnih zajednica“, kaže Jovanović

Nedostatak samopouzdanja i rodno nametnute uloge najviše utiču na žene da odustanu od ambicija i ostvarenja jednakosti.

Ipak mnoge su uporne u tome da rade ono što vole, nauče nove tehnike i ostvare dodatne prihode.

Jovanka Šovljanski i njena ćerka Svetlana iz Indije, specijalizovane su za vez i zlatovez.

Nakon dugog niza godina brušenja zanata danas prave komade koje ministri u Vladi Srbije poklanjaju stranim zvaničnicima tokom protokolarnih poseta.

Jovanka Šovljanski je predsednica Udruženja „Etnodom Gorocvet“, a znanje prenosi svim ženama koje su zainteresovane da na ovaj način, čuvajući tradiciju, pokušaju i da zarade.

Jovanka Šovljanski sa ćerkom

Udruženje je postalo deo krovne asocijacije proizvođača rukovotvorina – **Etno mreža** uz čiju pomoć su kako kaže Šovljanski i ona, žene iz Indije do perfekcije savladale osnove tehnike tkanja, veza, zlatoveza.

Neke od članica sada rade kao edukatori u školama.

U ovom udruženju ima dosta mladih žena, a mnoge od njih osim da sačuvaju tradiciju, teže i da se osamostale i otvore svoje radnje.

Tehnike veza, Gorocvet

Nekima je pošlo za rukom da im to bude primaran biznis

Neli Pejčić iz Odžaka koja se bavi tkanjem i pustovanjem to je pošlo za rukom.

Obuku tkanja je završila u Zaječaru, a sada vodi Udruženje „Lenka“ u kome je još 11 žena, uglavnom većina u četrdesetim godinama, kao i dve penzionerke.

Poslednjih godina kaže, primetno je da sve više žena bavi tkanjem.

Tkanje ćilima, Udruženje Lenka

Nela se odlučila da konkuriše za sredstva preko Nacionalne službe za zapošljavanje i tako je otvorila radionicu, a sada najveći deo ćilima koje tka plasira na sajmovima gde ih prodaje ili se koriste za diplomatske protokolarnе poklone.

Nela kaže da je zadovoljna jer radi ono što voli, i sama tako obezbeđuje sebi platu.

„Nema stresa, a obezbedim sebi platu koju bih imala da, na primer, radim negde u prodavnici, a ipak ovo najviše volim da radim i tkanje je meni odmor, iako radim svaki dan. Nekada radim tri sata, nekad deset sati, ali svaki dan podrazumeva rad“, priča Nela za BIZLife.

Položaj žena na selu sve teži: Čak 92% njih nema **NI METAR** zemlje u svojoj imovini

Izvor: BIZLife/Jelena Andrić

Foto: **Etno mreža**, Udruženje Lenka, Udruženja „Etnodom Gorocvet“